RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL
DÉPOT LÉGAL INDOCHINE 2195

NAM THU MƯỜI BAI. — SỐ THU 2132 NGÀY THỨ BA 29 AVRIL 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Các làng và các công-sở	8.00	4.00	2.00	0.70
Người Âu châu, người Mỹ châu, người Phi châu	8.00	4.00	2.00	0.70
Người Tàu, người Nhật	6.00	3.00	1.50	0.50
Các nước Đại-Pháp và thuộc địa Pháp	6.00	3.00	1.50	0.50
Ngoại-quốc	12.00	6.00	3.00	1.00

* Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
Cl 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN V-LUÂN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 063 de large.
Une seule insertion. . . . 0 $ 30 la c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 12 la c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 la c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái sự-nghiệp của bậc thượng-lưu ta đối với xã-hội

VII

Thứ nữa xin nói về các ông tòng-sự ở các sở các tòa. Gọi là « tòng-sự » thì là người giúp việc, người làm phụ, vốn không có cái sức chủ-động ở trong cái công việc của mình làm; nước ta hiện ở vào một cái cảnh-ngộ riêng, vì cuộc lịch-sử tình-cờ mà người Đại-pháp sang nhận cái chức-vụ khai-hóa cho mình, người mình đối với người Đại-pháp, học-thức, tài-lực, kinh-nghiệm, thông-thạo, nói tóm lại là phàm những cái tư-cách biện-sự, chưa có một cái gì bằng; mà thời-đại bây giờ là cái thời-đại thế-giới giao-thông, hơn được kém thua, sai một li đi một dặm, bất kỳ việc lớn việc nhỏ, hễ ươn đại kém người chút nào là hư hỏng thua người chơi ấy, không phải như cái thời-đại còn bế quan tỏa cảng, nhân lậu tự giản, làm sao xong việc thì thôi được; ta may mà được người Đại-pháp là người văn-minh khôn khéo nhất trong thế-giới đưa đường chỉ nẻo cho ta, hiện việc lớn việc nhỏ trong nước ta bây giờ đều có người Đại-pháp đứng nảy mực cầm cân mà ta thì « tham », thì « tá », thì « thông sự », thì « phán sự », thì « dự thẩm », thì « thừa phái », thì « thuộc quyền » làm tay ủy sự, làm kẻ dở dẫn cho người Đại-pháp; nhờ cái học-thức, cái tài-lực, cái kinh-nghiệm, cái thông-thạo của người Đại-pháp đi trước cho ta theo sau, ra mẫu cho ta rập kiểu mà trăm công nghìn việc ta cũng đều làm được chót lọt hẳn hoi. Tục-ngữ ta đã có câu: Không thầy đố mày làm nên. Ta chưa đủ sức làm nên mà ta được cái có thầy, thế là may cho ta, tiện cho ta quá. Song, tiếc-công mãi rồi cũng có ngày lên ngôi phó cả, trẻ con mãi rồi cũng có lúc tới bậc trưởng-thành, làm học-trò mãi mà lại không có lúc làm thầy được hay sao? học thầy mong sao cũng làm thầy là cái bụng chung của người ta như thế. Quan Sarraut là một vị đại-biểu nước Đại-pháp sang làm Toàn-quyền Đông-pháp ta trước chẳng đã từng dạy cho ta biết cái lẽ công-nhiên bất dịch dấy ư? trong một bài diễn-thuyết ngài có nói: « Các ông cứ cố học đi, tập đi, đến cái ngày mà việc gì các ông cũng làm lấy được, gọi đến ai có người nấy, hỏi cái gì có cái ấy thì chúng tôi có hẹp gì mà chẳng để cho các ông tự quản-trị lấy hết thảy mọi công việc của nước các ông. » (Bài diễn-thuyết tại tiệc trà hội Khai-trí) vậy thì ta là người giúp việc bây giờ không phải là sau đây không có cái tư-cách chủ-sự, ta là người làm phụ bây giờ không phải là sau đây không có cái địa-vị làm đầu; các ông tòng-sự ở các tòa các sở ta đối với ông Tây thì là tay dưới thật mà đối với xã-hội ta cũng vẫn nghiễm-nhiên là một bậc thượng-lưu; ta chẳng từng thấy các ông tham, ông phán làm việc ở các tỉnh, các ông thầy thuốc, ông thú y, ông công-chính-ta-vụ chuyên môn, hoặc đi khám dịch, hoặc đi đo đất ở các vùng nhà-quê, đến đâu cũng đồng-thanh kêu là « quan lớn » cả đấy ư? ta lại chẳng từng nghe thiên-hạ khảo nhau nói những là nhà nọ có phúc, có con làm tham-biện, châu làm phán-sự, nhà kia danh-giá, anh làm thầy thuốc, em làm thông-sự đấy ư? Xã-hội ta thật vẫn công nhận các ông là một bậc thượng-lưu; các ông không có thể từ chối cái danh-phận thượng-lưu của các ông mà tự phi-bạc rằng: Ta cũng may nhanh chân nhẹ bước mà choán được một góc ghế ở các tòa, kể cái lương-bổng cũng có phần hậu, cái quyền-vị cũng có phần trọng hơn người; mà nghĩ người ta ở đời mong được quyền cao chức lớn, tiền trăm bạc nghìn để làm gì? trước nhất tự phụng cho sung sướng cái thân ta, sau là vinh thê ấm tử ta, nước nhà thịnh suy, nhân quần tiến thoái, có thưởng phạt gì đến ta, ta không vì lo nỗi lo nước mà chóng được thăng chức tăng lương, cũng không vì quên nước quên nỏi mà đến phải truất ngôi phạt bổng, cái thì-giờ khoái-lạc của ta nào mặc trơn ăn trắng, nào lên ngựa xuống xe, ta đại gì mà đem tiền phi vào những việc đời việc nước cho một trí phiền lòng. Không, các ông không có thể bạo khí quá như thế được, cái danh phận thượng-lưu trong xã-hội ta, dù các ông không muốn thì xã-hội cũng nhất định gán cho các ông rồi.

Nếu thật là bậc thượng-lưu hoàn-toàn xứng đáng thì tòng sự được là để tập luyện cái tư-cách của mình, học theo cái khôn khéo của người, như một đứa học-trò mà học cho được dùng cái trình-độ bằng ông thầy mình, như một tên pho em mà học cho được đủ cái mẫu mực như người thợ cả; đến lúc mà công việc gì mình cũng làm được như người Tây cả, như lợi quan Sarraut nói: gọi đến ai có người nấy, hỏi cái gì có cái ấy, tự mình có thể quản-trị được hết mọi công việc của nước mình thì chẳng là cái hi-vọng rất tốt cho dân mình nước mình dư? Cái hi-vọng ấy còn xa, còn cái hi-vọng tối thiết ngay bây giờ, thì hiện thời công việc trong nước mình tuy chắc ở người Tây chủ-trương mà phần nhiều cũng cốt tự người giúp việc, người làm phụ là người mình cả: người mình đối với công việc trong nước mình, tinh-tinh phong-tục thông thuộc có phần hơn, nếu biết siêng-năng chu-chỉ, làm việc gì đến chốn đến nơi, mà lại chịu khó học tập được cái tư-cách biện sự của người Tây, cũng khôn khéo, cũng mẫn-cán, cũng lão-luyện được như người Tây thì cái ảnh-hưởng về sự lợi ích của người mình tất không ít: thì-dụ như một ông thầy thuốc ta ma cũng siêng, cũng giỏi như ông thầy thuốc Tây thật thì người bệnh mình tin cậy mà nhờ được công cứu chữa biết bao nhiêu! Một quan dự thẩm ta mà cũng mình mẫn, cũng công chính như quan tòa Tây thật thì kiện sự minh minh-bạch mà nhờ được xử đoán bình-đoán biết bao nhiêu! Ấy cái sự-nghiệp to tát về sau đến thế đấy mà chính-là cái sự-nghiệp của các ông tòng sự ta vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 27 Avril 1924

Nước Anh đòi với văn-đề bồi-thường

Quan Poincaré tiếp kiến quan đại-sứ nước Anh Quan đại-sứ có nói: Mới đây quan thủ-tướng Ma.donald có công-bố rằng nếu nước Đức lo phụ tấm lòng tin cậy của các nước Đồng-minh một lần nữa, thì nước Anh sẽ sẵn lòng cùng với Đồng-minh mà xử trí với nước Đức.

Tin Trung-hoa

Ngày 18 Avril 1924

Việc Trung Nga giao thiệp

Ủy-viên Nga có ý để xem chưa trả lời cho chánh-phủ Trung-hoa, để đò xem ý kiến và ngôn luận của người Trung-hoa thế nào.

Ủy-viên Nga lại tiếp giây thép của ngoại-giao bộ Nga rằng chánh phủ Trung-hoa không chuẩn y các khoản điều ước của Vương-chánh-Đình khởi thảo tại chánh-phủ Nga cũng nhất định không nghe; bây giờ nếu chánh phủ Trung-hoa muốn bảo trì cuộc giao hiếu hai nước cho hoàn hảo, thì phải thừa nhận bản điều ước ấy trước đã, rồi sau mới khai hội; nếu không thì chánh-phủ Trung-hoa xướng nghị việc gì, chánh-phủ Nga cũng không trả lời.

Hứa-lan-Châu làm tổng-đốc Ngoại-mông-cổ

Trương-tác-Lâm cử Hứa-lan Châu làm tổng-đốc Ngoại-mông-cổ.

Tê-nhiếp-Nguyên cử Trương-hiêu-Nhược

Tê-nhiếp-Nguyên đánh giây thép về Bắc-kinh cử Trương-hiếu-Nhược làm công-sứ Chili.

Việc sai binh đóng Ngại-móng-cổ

Lục-Cẩm mới Vương-bội-Khánh, Phùng-ngọc-Tường, Trương-tích-Nguyên và Mã-phúc-Tường đến hội nghị việc sai binh đóng ở Ngoại-mông cổ.

Trương-quốc-Kim muốn từ chức

Trương-quốc-Kim thấy học-phí quẫn thiếu, và các học-sinh với các viên chức trong học-giới phản đối việc Trung Nga giao thiệp rất là kịch liệt thanh ngôn rằng mình muốn từ chức giáo-dục bộ-trưởng.

Tào-Côn sai người sang Lạc-dương

Tào-Côn sai Ngô-bội-Phu sang Lạc-dương mừng sinh-nhật Ngô-bội-Phu, nhiều nghị-viên cũng nhân việc chúc thọ ấy sang Lạc-dương bàn việc bầu cử phó thống-lĩnh với Ngô.

Tôn-Văn cử Phương-thanh-Đào làm Phúc-kiến dân quân tổng tư-lệnh

Từ khi có việc biến động ở Phúc-kiến, Trần-quýnh-Minh đã sai quân đội sang đóng Chương-châu để phòng thủ địa giới; bây giờ Tôn Văn cũng cử Phương-thanh-Đào làm Phúc-kiến dân quân tổng tư lệnh, định ngày 12 avril, đem quân sang đóng ở Phúc-thành.

Cuộc chiến-tranh ở Đông-giang

Trần-quýnh-Minh được tin báo rằng liên-quân hiện tụ họp ở Hoàn-kịch, dự bị kéo sang Huê-châu, triệu tập dân quân đồn về Huê-châu để phòng ngừ; chắc ở đó nay mai sẽ có cuộc chiến tranh to.

NHẬT-BẢN VỚI HOA-KỲ

(Tin Tokio)

Người Nhật vẫn tổ chức các cuộc biểu-tình phản đối việc nước Hoa kỳ trục người Nhật-bản. Có tin rằng thợ thuyền ở xưởng tàu của nhà-nước, học các giáo-viên cũng sẽ đặt cuộc bỏ tình phản đối. Tuy rằng mới vài tờ báo có tỏ ý oán hận, song đại đa số quốc dân không có ý tức giận thù hằn.

* * *

Người Nhật tạm quên cái tức giận về sự trục đi-dau. Ai nấy đương để tâm về việc tân-dương tấm lòng nghĩa-khí của những nhà bị hại trong thủ ngầm Sasbo. Các nhà ấy có trong thấy ở xưởng tàu của nhà-nước, để lại giấy mà tỏ lòng nhiệt thành ái-quốc trong khi ngặt họ đợi cái chết nó đến dần dần.

Quan Hải-quân bộ thượng-thư Okada có nói: Tâm lòng ái quốc của hạ quân nước Nhật bấy nay tưởng rằng cái luồng tư-tưởng phá-hoại ở ngoại quốc trần vào để làm cho tiêu mòn đi ít nhiều, cái thảm-kịch ngày nay lại chứng minh rằng lòng ái quốc ấy vẫn tốt đẹp như xưa vậy.

Hội-đồng Cơ-mật hiệu đồng tình với tòa nội các về cái thái-độ đối với việc Hoa-kỳ trục người Nhật. Sở cảnh-sát trù tính mọi phương sách để bảo hộ người Hoa-kỳ.

MỘT CÁI CÔNG DỤNG CỦA TỬ SẮC QUANG-TUYẾN

Hai ông thầy thuốc dùng một phép mới để trị bệnh phì bụng, thấy được nhiều kết quả tốt tươi lắm. Hai nhà ấy là MM Livet và Vautier. Hai ông có trình với hội Hàn-lâm y-học rằng hai ông lợi dụng cái đặc tính của tử sắc quang-tuyến (rayons ultra-violets) làm cho người phệ bụng nhẹ đi từ 4 đến 10 kilos, mà cứa được như thế, có khi không tới 30 buổi.

Song ta cũng nên nhắc lại rằng những người gầy còm ốm o, dùng tử sắc quang-tuyến mà trị bệnh cũng làm được tăng cân lên. Như vậy thì tử sắc quang-tuyến có cái đặc-tính chữa bệnh béo quá hoặc gầy quá cũng được.

CUỘC BAY TỪ PARIS ĐẾN TOKIO

Trung-úy Pelletier d'Oisy khởi hành ở Alep ngày hôm thứ bảy. Bay qua bãi sa-mạc, giời nóng bức rất là khó chịu; trung-úy đỗ ở Bagdad. Ngày hôm chủ nhật ở đấy trung-úy lại khởi hành, tới Bouchir lại đỗ xuống để gặp các phi-hành gia Pháp ở đấy về một việc công. Khi bay qua các dòng lũy ở vịnh Persique giời nóng dữ-dội.

AI-CẬP VỚI NƯỚC ANH

Zaghoul Pacha đến thuyết tại một cuộc hội-nghị của chánh-đảng của mình ở Caire có nói: Nay mai nước Anh và Ai-cập sẽ điều-đình với nhau, trong cuộc điều-đình ấy ta có một cái mục-đích nhất-định là lo toan cho nước Ai-cập và phần Soudan của Ai cập được độc lập hẳn.

VĂN UYÊN

Vịnh chùa Ngọc-sơn

Chùa này ở giữa chốn thành Long,
Phong cảnh cao vơ đứng giữa đòng.
Kia bút kình thiên ghi tiếng đó,
Nọ bia văn-đề để xem chung.
Bao làn bích-thủy in màu bạc,
Mấy khóm liên hoa ánh vẻ hồng,
Mới biết Ngọc-sơn nơi thắng-cảnh,
Thanh danh đi ai tá ngàn mà trông!

Lan-đình, Ng-huy-Kỷ.

Bích-phong tự lạc ca

Thập nhị Bích-phong hà xứ thị,
Bách niên thế sự bất thăng bi.
Bưng tai mặc tiếng thị phi,
Đeo bầu tải muốn truy-tầy lạc cảnh
Hỏi tử phương thời tầu đình-đình,
Tạm bằng bỏi tửu trưởng tình-thần.
Cuốn lăng sạy ai rõ tích châu,
Cái thân thế phó giới xuân gánh vác.
Xuân tâm mặc công hoa tranh phát.
Nguyệt đa cuồng ca tửu hận tiêu.
Xa xôi hỏi khách quỳnh-dao,
Bợi hồng nào để bóng vào mái xanh.
Thử xem con tạo ngọc thành.

Nguyễn-kim-Chương.

Tự do diễn đàn

Người học-trò đối với cảnh gia-đình

Bọn thiếu niên học-sinh nước ta đối với cảnh gia-đình thường bị một sự rất hại. Cái sự ấy là gì? Chính là cái hại tảo-hôn đó. Mất kỳ-giả đã được trông thấy nhiều người học-trò trước khi lấy vợ về, học hành rất chăm chỉ, thường đã được thấy yên hàn mến; lên hết lớp nọ lên đến lớp kia, sự tấn tới tưởng không mấy người theo kịp. Đến khi thành gia-thất thì chẳng thiết gì đến học hành nữa, thành ra lười biếng, học đã không tấn tới thì chớ, lại một ngày một sụt lùi, sau thành ra chán mà bỏ học; có người vì thế mà muốn bỏ học nhưng già cha mẹ có bắt buộc không cho bỏ học thì cái học ấy cũng chẳng ra gì.

Kịp đến khi học một ngày một kém, chẳng nên công cán gì. Như thế thật là sự tảo-hôn làm ngăn trở cho học-trò biết là bao!

Ôi! đương buổi tri tử còn thanh-tĩnh để đua tranh học hành, mà đã vội đem buộc mình vào dây tục lụy, vội đem bỏ dụng cái đặc tính của tử sắc quang-tuyến (rayons ultra-violets) làm cho người phệ bụng nhẹ đi từ 4 đến 10 kilos, mà cứa được như thế, có khi không tới 30 buổi.

Song ta cũng nên nhắc lại rằng những người gầy còm ốm o, dùng tử sắc quang-tuyến mà trị bệnh cũng làm được tăng cân lên. Như vậy thì tử sắc quang-tuyến có cái đặc-tính chữa bệnh béo quá hoặc gầy quá cũng được.

Bây giờ ta muốn cho sự học của nước ta một ngày một rộng, sức học của người nước ta một ngày một mạnh, thì trước hết trường hãy nên cải cái tục tảo-hôn đi đã

Thanh-tri, Nguyễn-v-Nguyên.

Mấy buổi tại châu Yên-lập

Năm Quý-hợi mùa đông, mồng năm tháng chạp, sáng hôm ấy giời mưa gió lạnh, tôi mở cửa sổ trông ra thấy đường đi lầy lội, ngồi buồn ngắm cảnh giời mưa, chợt tiếp được bức thư bọc ra xem mới biết là thư của người bà con ở châu Yên-lập thuộc tỉnh Phú-thọ mời lên chơi ngay hôm ấy. Tôi vì lời vội vàng sắm sửa ra ga cho kịp chuyến xe hỏa số 2 chạy Lao-kay 9 giờ 25. Khi tàu chạy ngồi ngẫm cái phong cảnh tự nhiên của trời đất thực có nhiều điều đáng nên xác cảm cho cái cuộc lữ hành tự-nhiên của mình này. Thực là:

Non sông hoa cỏ xinh xinh,
Chiều lòng du tử cũng tình lắm thay!

Một giờ rưỡi đến ga Phú-thọ, tôi xuống tàu thuê xe đi ngay, kẻo không kịp. Từ đấy vào châu Yên-lập hai mươi bốn kilô-mét, đi độ 8 cây thì đến bến đò gọi là bến đò Chu-chè, từ đường cái xuống bờ sông đi qua một cái bãi cát độ hơn 100 thước tây, trông xuống sông thì thấy ba chiếc thuyền nan dìm ở dưới sông và một chiếc cầm sào buộc sẵn đấy với một cái phà lớn. Trên bờ lại có một bọn vừa đàn ông vừa đàn bà độ 20 người, kẻ quang gánh, người áo tơi, xúm xít lại để đợi đò. Hôm ấy giời mưa phùn rét lắm, tôi mặc 3, 4 cái áo, ngoài lại khoác pardessus, thế mà còn thấy rét lắm, đứng run cầm cập, lại thấy mấy ông cụ già ngồi đấy mà thương, mình mặc vài manh áo vải cũ, đầu bạc phơ, ngồi bó gối run không được, mặt tái mét rất không còn hột máu. Tôi thấy thế trong lòng cảm động liền hỏi các cụ rằng: « Thưa các cụ, các cụ đợi đây từ bao giờ? Lái đò đâu mà không chở các cụ sang thế? » « Các ông cụ ấy đáp: « Rõ bực quá ngài ạ, cách sông nên phải lụy đò, chúng tôi đợi đây đã 2 ba giờ rồi, cũng có khi phải đợi đến một, hai giờ mới được sang đò, song chúng tôi không hiểu vì cớ gì nửa nước đã tha thuế đò và cấp lương cho người chở đò để dân chúng tôi được tiện đường đi lại, thế mà lái đò họ có xa cho đâu, chẳng thà họ bằng lòng lấy 5, 3 xu họ cho sang ngay cũng không tức bằng họ bắt chờ đợi mãi họ mới cho sang, mà trả mấy xu họ cũng chưa bằng lòng, có khi trả đến 4, 5 xu mà họ cũng chưa được hả dạ. Chúng tôi chỉ trông ao ra ng quan trên sẽ xét thấu cái nông nỗi mà trừng trị bọn này đi thì dân được nhờ lắm ».

Tôi nghe các cụ già nói xong mấy câu chuyện, lấy làm cảm tức cho những kẻ bất lương ấy dám làm trái phép nhà-nước. Bây giờ tôi bèn bảo người phu xe của tôi gọi lái đò lập tức. Tên phu xe gọi: « Lái đò ơi! ra chở quan lớn sang sông không thì chết mất xác cả bây giờ ». Tôi nghe thấy mấy câu gọi của tên phu xe ấy, dật mấy mình làm cho tôi phải thẹn với lương-tâm rằng: Nào mình có phải quan tư gì đâu, mà tên phu xe kia đã đem ngay cái tội ấy đội vào cho mình để lòe kẻ ngu dân, nghĩ thực đáng tức cười quá. Lạ thay! Tên lái đò nghe thấy nói hai tiếng quan lớn với vàng chèo ra ngay, hai tay còn đợi mái, vái chào tôi một cái. Tôi hỏi: Các anh đã ăn lương nhà nước sao không làm

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

cho hết bổn phận để người ta chờ đợi thế có nhỡ việc người ta không? Bẩm chúng tôi vẫn chờ luôn ạ! Thấy nó nói thế biết là nó kiếm lời nói thoái thác đó thôi. Vả tôi cũng đi với cho nên không muốn hỏi lôi thôi gì nữa. Bấy giờ tôi đã định nhường tôi đi riêng một chuyến, rồi họ mới chở bọn kia đi sau, họ làm thế để họ lấy tiền bọn kia cho dễ, nhưng tôi không nghe, tôi bắt phải chở sang cùng một chuyến thành ra chuyến đó ấy nó chẳng được đồng xu nào cả.

Khi lên đò nghĩ đến câu chuyện đó mà cứ buồn cười một mình và lại nghĩ ra rằng cái tính chất dân mình đối với quan thực một lòng kính sợ như thần mình, nếu những vị quan lớn thật mà biết dân kính sợ mình như thế, dù sao chỉ một mực thực lòng mà hết lòng mở bảo những điều lợi lợi cho dân làm, thì việc gì mà chẳng xong, lo gì dân ta chẳng chóng đến ngày mở mang trí khôn ra được. Nếu chỉ lợi dụng cái lòng kính sợ của dân ấy mà chỉ đem cái oai quyền, cái thanh tuế để đe lợi dọa nạt mà cầu chút lợi riêng thì dân ta đành cứ ngu như thế mãi đấy.

Từ đấy đi vào, đường đi khúc khỉu, chỗ lên cao, chỗ xuống thấp, hai bên núi non trùng điệp giữa có một ngòn suối nước chảy quanh co như rồng uốn khúc, phía bên tả có đường đi, tức là đường vào châu Yên-lập, lâm chỗ tôi ngồi trên xe trông xuống mới tưởng tượng như mình cưỡi phi-cơ đi trên không-trung vậy, lại vàng vẳng tiếng chim kêu vượn hót nơi núi cỏ ngàn cây, nghe ra như tiếng bi ai, thật là một cảnh đìu hiu trong chốn sơn lâm, khiến cho khách du lãm nghe tiếng cũng phải thêm sầu thêm thảm. Đi độ một quãng nữa, thì thấy cách chân Yên-lập độ 3 kilomètres đến một cái dốc thực cao, xe không lên được, bấy giờ tôi phải xuống đẩy hộ cho phu xe mới kéo lên được.

Khi lên đến nơi trông lên sườn núi thấy cái miếu, có bực gạch đi lên, tôi liền dảo bước bước lên mở cửa ra xem thấy pho tượng đàn bà, để xuống sàn miếu chứ không có ngai như dưới ta, chung quanh miếu thì chân hương cắm đặc như hàng dào vậy.

Xem một lát trông ra mặt trời đã xế, vội vàng ra lên xe đi, từ đấy vào còn 3 kilomètres nữa thì đến châu Yên-lập, trông xa đã thấy người bà con tôi đứng đón. Trông nhau mừng mừng tủi tủi xiết bao, thôi thì chuyện xa chuyện gần ở đâu giờ ra như pháo nổ không thể kể ra được.

Tại châu-lỵ đây cũng có phố xá, người dưới ta lên buôn bán ở lẫn với người Mường cũng đông, lại có cái chợ làm ngay bên cổng huyện và có một hiệu Khách buôn bằng tạp hóa ở giáp cổng huyện.

Trên kia tôi đã nói cuộc đi chơ này là xuất ư tự nhiên, nhưng khi đã tới đất này lại có đôi điều khiến cho tôi phải quan sát đến. Sáng hôm sau bên cạnh nhà người bà con tôi có mấy người Mường nhận làm lễ cưới cho con gái về nhà chồng, thấy tôi lên chơi cũng chạy sang, ân cần nói với người bà con tôi để mời tôi đi dự tiệc cưới. Tôi vốn sẵn lòng muốn quan sát cái phong tục của họ cho nên vui lòng nhận lời đi ngay, tôi sang đã thấy vừa người ta người Mường đông lắm, rồi mời tôi ngồi xơi nước. Tôi uống được vài chén nước, rồi nhìn xem bốn phía, thì thấy nhà sàn, trâu bò nuôi cả dưới gầm, lại thấy đến 5, 6 thùng hoa quả như là bí, táo, sổ và lá han và đến 2, 3 nồi nước liều hòa lẫn tro và sáu cái ống thụt bằng nứa để sẵn đấy. Tôi nghĩ mãi không hiểu ra cớ gì cả. Độ 2 giờ thì thấy họ nhà giai đến. Lúc nhà gái thấy họ nhà giai đường xa đi lại, thì kể chạy ra, người chạy vào, rộn rịp cả lên rồi họ bưng cả các thùng và lần nồi nước liều kia ra để sân ngoài cửa. Nhà giai đến nơi cũng đốt bánh pháo, bấy giờ trong nhà họ nhất tề ném các thứ quả và dùng ống thụt thụt nước liều ra và sai trẻ con lấy lá han sát vào chân họ nhà giai. Bên nhà giai thì dùng chiếu và áo tơi để đỡ, tiếng reo, tiếng cười thực là náo nhiệt, chẳng khác gì nơi chiến trường vậy. Họ ném nhau xô xát một hồi rồi mới mở cửa cho nhà giai vào. Uống vài tuần nước xong, nhà gái bưng cỗ lên, mới bốn người ngồi một cỗ, mời cả tôi ngồi dự tiệc với mấy ông người Kinh ta, cỗ thì toàn vị thịt trâu thui và thịt lợn thui, mỗi miếngước chừng bằng nửa bàn tay mà đỏ như thịt sống vậy, chúng tôi chỉ ngồi trông nhau mà lắc đầu không thể dùng được thứ gì cả, liếc mắt nhìn sang bên kia, thì thấy họ ăn uống ngon lành lắm. Bấy giờ họ nhà gái lại giở một trò lục sở nữa thực buồn cười, nhà giai đương ngồi ăn uống họ lấy nhọ nồi nhọ chảo bôi vào mặt, một lúc trông như quỉ sứ mới hiện hình, rồi họ cứ để thế họ về chứ không rửa ráy gì cả. Bấy giờ tôi hỏi ra mới biết cái tục của họ như thế để cầu lấy sự sai con như quả, và con cái về sau không ghẻ lở gì cả. Cái tục cũng kỳ thay!

Nói đến đây tôi lại sực nhớ khi trước kia tôi còn được quan sát một đám cưới người Mán Mèo nữa, nhân tiện xin thuật ra đây cho thêm vui câu chuyện. Việc sinh lễ của người Mán Mèo lại khác hẳn các nơi, con giai con gái muốn lấy vợ lấy chồng thì bố mẹ không phải đi dạm hỏi như dưới ta, chỉ cốt hai bên biết mặt nhau trước, định hôm nào hỏi, nhà giai đưa tin cho nhà gái biết trước, thì tối hôm ấy cô nào định kén lấy một ông chồng cho xứng ý, ra chực sẵn ngoài sân để đợi anh con giai cầm bó đuốc lại, ném vào trong sân, hễ cô kia bằng lòng thì cứ để bó đuốc đấy, nếu không bằng lòng thì quăng bó đuốc ra giả. Còn đến khi họ làm lễ cưới đến đón dâu, cũng buồn cười lắm, khi nhà giai đến đón dâu, thì bên nhà gái đóng chặt cửa lại, bên nhà giai đứng ngoài, cố hết cả áo ra, bấy giờ trong nhà họ mới dùng đất bùn ném ra, ném chừng độ 15 phút, bấy giờ họ mới mở cửa cho vào, thì trông anh nào anh nấy đầu tóc lấm bẩn cả, tựa hồ như dưới lỗ mọc lên. Rồi vào trong nhà thì nhà gái đã nấu nước nóng sẵn cho họ nhà giai tắm, tắm xong bấy giờ mới ngồi vào dự tiệc.

Ấy là một cuộc du-hành ngẫu nhiên mà tôi quan sát được một đôi điều phong tục của thổ dân đó. Vậy xin ghi chép thành bài để hiến các nhà quan phong chút công khảo sát vậy.

Hoàng-đình-Chiểu

Cuộc thi thơ

Của Ngô thị-Quyên nữ-sĩ

MMCCCII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cơ-chỉ này ai có nhớ không?
Cửa Khổng sân Trình danh giáo cũ,
Non Nùng nước Nhị lửa hương chung.
Văn-minh dẫu đổi nền tân-học,
Tinh-túy còn nơi dấu cổ-phong.
Trải Lý Trần, Lê tang hải mấy,
Cung-tường vẫn đứng với non sông.

MMCCCIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cơ-chỉ con đây kính ngưỡng chung.
Miếu Giám treo cao gương Khổng giáo
Non Nùng sáng tỏ dấu nho-phong.
Tân-trào buổi mới văn đủ khác,
Cựu học nền xưa đạo chẳng cùng.
Trải Lý, Trần, Lê thay đổi mấy.
Mà nay hương khói vẫn tôn sùng.

Dương-đình-Tiến
Service d'Etudes, Vinh

MMCCCIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Thánh miếu còn đây có phải không?
Cung các mơ màng nền nếp Lý,
Cửa hương ngào ngạt núi non Nùng.
Trải bao phong-vũ miền Âu Á,
Vẫn vững cương duy cõi Lạc-Hồng.
Mới biết trời còn văn chửa mất.
Đạo truyền có lẽ khắp tây đông.

MMCCCV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Có miếu này từ Lý-Thánh-tông.
Cỏ Giám gây nên nền phù-mỹ,
Đông Kinh riêng để cảnh tôn sùng.
Nước trong mạch đạo truyền sông Nhị
Bóng rợp rừng nho khắp núi Nùng.
Còn nước còn non còn thánh giáo.
Hỏi ai ai có biết hay không?

Bùi-xuân-Thiệp
Rue Yên-hoàn, Vinh

MMCCCVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thăng cảnh còn nguyên nhất Nhị [Nùng.
Giữa chốn Hà-thành non nước cũ,
Trong nền Khổng-miếu lửa hương
Thờ thầy ất hẳn lòng tin trọng,[chung.
Quí chữ xui nên dạ kính sùng.
Danh tiếng lưu truyền bia đá tạc,
Tân trào hỏi đã có ai không?

Phạm-Chinh
Travaux Publics, Sce d'Etudes, Vinh

MMCCCVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu hiền bia thấy lạ lùng.
Đỏ rực vừng Hồng cơn hóa vũ,
Ngát lừng dân Hạnh trận xuân-phong
Lý Lê về được dòng sông Tử,
Cây cỏ xanh om ngọn núi Nùng,
Âu Á lại thêm đường lễ nhạc,
Văn-minh khắp cả chốn khuê phòng.

Nguyễn-minh-Khuê
Sở than Cẩm phả, Hon-gay

MMCCCVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cửa Khổng là gương cõi học chung.
Chốn cũ thành La thêm mấy đợt.
Nếp xưa triều Lý miếu đôi trùng.
Cạnh tranh sóng cả trời Âu Mỹ.
Đạo-đức nền cao đất Nhị Nùng.
Qua đó ngẫm xem cơ tạo-hóa.
Mảnh gương luân-lý rạng phương [Đông

Nguyễn-ân-Thanh
Làng Ngư-đại, Bắc-ninh

MMCCCIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Bia ký khoa danh biết mấy trùng.
Cửa Khổng theo đòi từng đất Bắc.
Sân Trình nối đặt rạng trời Đông
Dòng khơi Thà Tử trận sông Nhị,
Hương lửa Đình Lê rực núi Nùng.
Bể thánh ngày nay thêm rạng vẻ,
Rừng nho từ trước vẫn ghi lòng.

Nguyễn-tự-Tường
Rue de Ngọc-cục, Nam-định

MMCCCX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Non nước xây lên tự Hóa-công.
Đạo nọ lòng người nguyên nếp cũ,
Nền gây hồn nước ở bên trong.
Sông vẫn gợn khắp dòng sông Nhị,
Gương nghĩa soi ra đỉnh núi Nùng.
Cửa thánh theo đòi ai đó tá.
Lửa hương xin giữ một lòng chung.

Nguyễn-xuân-Vinh
Rue de Ngọc-cục, Nam-định

MMCCCXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không miếu còn đây đạo vẫn sùng.
Nước réo cung tường dòng bến Nhị,
Gương treo nhật nguyệt đỉnh non Nùng.
Á Âu nay trải phen mưa gió, [Nùng.
Hà nhạc kia xem vững núi sông.
Gái nảy anh-hùng trai tuấn kiệt,
Trông ơn thánh trạch biết bao cùng.

Lê-thị-Minh
Làng Đồng-an, Hưng-yên

MMCCCXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Ghi để muôn thu tiếng Lạc-Hồng.
Kia đấng danh nhân lừng đất Bắc,
Nọ tòa cổ miếu ngất trời Đông.
Danh thơm bay khắp miền Âu Á,
Công đức in sâu chốn Nhị Nùng.
Mấy triệu đồng-bào ghi nhớ lấy,
Đời đời chiêm bái khói hương chung.

MMCCCXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu nơi đây hãy ngửa trông.
Kia gác Khuê-văn nền nếp cũ,
Nọ nhà Hâu-giám khói hương xông.
Bia Lê rêu phủ màu xanh biếc,
Nền Lý sương che vẻ trắng trong.
Hoài cổ ai ơi coi bảo đó,
Thuyền quyên nào kém chí anh hùng.

Phạm-thị-Khánh
Làng Thượng-cốc, Hải-dương

MMCCCXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu này xem đã mấy đông.
Và nhận tường cao lồng giải Nhị.
Muôn đời đất vững sánh non Nùng.
Trên cung sáng tỏ gương luân-lý.
Ngoài gác xoay vần mấy hóa-công.
Nhắn hỏi *ly môn* (1) *quy* khứ khách,
Phượng hề khúc hát có ai không?

MMCCCXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu ai xây có biết không?
Gác Lý cương-thường trên bảng tỏ.
Bia Lê khoa-giáp mặt gương trong.
Nguồn văn lai láng quanh dòng Nhị
Mạch đạo cao bền cắp núi Nùng.
Trời đất trải bao cơn gió bụi,
Miếu này còn đứng với non sông.

MMCCCXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu xây lê nếp hóa-công.
Cối trước gác Khuê um vẻ biếc,
Hạnh bên nhà Giám rực màu Hồng,
Cửa khuôn tôi hiếu con tròn nghĩa,
Cột vững Nùng cao Nhị giữa dòng,
Khéo lạ họ Ngô nói bác-học,
Vậy trông văn-miếu dạ thêm nồng.

Nguyễn văn-Mưu
Làng Thượng-cốc, Hải-dương

(1) Bài ra đề văn-miếu Hanoi câu đầu có chữ long, chúng tôi lấm văn c chữ ly, quy, phượng là làm tự nhiên không đúm câu ký.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 26 độ
15 giờ 30 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ-tư, 30 Avril 1924
S. Ludovic

Âm-lịch

27 tháng ba, năm Giáp-tí
Ngày Kỷ-mão
Hành Thổ, Sao Bích, Trực Bế,
Kỵ: Phá-khoán, Xuyên-tỉnh.
Nghi: Bộ-trước.

Giá bạc. Kể từ ngày 29 Avril 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 10.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 29 avril 1924*: 3 %, 54, — 3,/* Trứ hoàn vốn dần 66,40. — 4 %, 1917 58.10. — 4,/* 1918 57.30. — 5 %, 1915-1916 70.55. — 5 %, 1920 85. — 6 %, 1920 85, 20.

Tin tàu. — Tàu *Song-bo* chạy Canton, qua Hongkong thì đến ngày thứ tư 30 avril ở Haiphong sẽ khởi hành.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 29 avril.

Bắc-đầu bội-tinh — M. Paul Claudel là quan đại-sứ của nước Pháp tại Nhật-bản vừa được thăng để tam hạng Bắc-đẩu bội-tinh (Commandeur de la Légion d'honneur).

Tại Sơn-la có động đất. — Quan công-sứ Sơn-la có trình quan Thống-sứ rằng ngày 14 avril có động đất trong mấy giây đồng hồ. Lại có bão lớn trong một lúc, khiến cho các tòa các sở bị thiệt hại lắm. Đêm 20 rạng ngày 21 và đến sáng 21 lại động đất ba lần nữa. Không có xảy ra tai nạn gì cả.

Đường đê Sông-cầu. Phủ Thống-sứ bá cáo rằng khu đê Sông-cầu ở bên hữu-ngạn là đường vào nhà máy giấy Co-mê bị sụt độ trước thì nay vẫn còn phải chữa, chưa đi lại được.

Vậy muốn đến nhà máy giấy đó thì phải qua con đường ở đầu đường thuộc-địa số 2 ngay dưới ga Thị-cầu.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương-trình từ thứ 30 Avril đến ngày thứ bảy 3 Mai 1924

HELIOTROPE

Hí-kịch chia làm 6 phần
M. Georges D. Baker soạn
M. Frédéric BURTON đặt cảnh

Chương-trình từ ngày chủ nhật 4 đến ngày thứ ba 6 Mai 1924.

LA FILLE DES CHIFFONNIERS

Hí-kịch chia làm hai đoạn
Do MM Anicet Bourgeois và Ferdinand Dugue soạn
M. Henri Desfontaines đặt cảnh

Tòa Thượng-thẩm. Sáng hôm nay, tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Lừa đảo. — M. Lassave chủ đồn-điền ở Tháí-nguyên giao cho Phạm-như-Khê làm quản-lý, trông nom các công việc trong đồn-điền. Sau Phạm-như-Khê để cho con là Phạm-như-Khai tức Tâm tiêu tiền của chủ. Khi chủ đi thua bị bắt để xét thì hai bố con xui chủ rút đơn để được về thu xếp bán nhà đền. Khi được về viết văn-tự bán nhà mà tiền tiêu thì lại không đền cho chủ. Tòa án Trừng-trị Thái-nguyên phạt Phạm-như-Khê 2 tháng tù án treo và con là Phạm-như-Khai 2 tháng. Tòa Thượng-thẩm hỏi nguyên bị và nghe luật-sư đôi bên cãi rồi hoãn để xét lại. Hiện nay số tiền tiêu đã đền được 1000 đồng rồi.

Chống cự việc khám xét. — Có người bảo sở Thương-chính đến nhà Ng-thị-Hai khám thuốc phiện lậu. Thị ấy tìm cách làm chậm trễ sự khám, chạy lấy một cái gói hình như nhựa thuốc phiện lậu giấu vào trong áo rồi ném đi làm mất tang. Tòa án Trừng-trị phạt Ng-thị-Hai 50 quan về tội chống-cự và 500 quan về tội chứa đồ lậu thuế. Tòa Thượng-thẩm y án.

Đánh người bị thương. — Một hôm về chiều tối có người Trung-hoa vào nhà M. Pergaud Gustave Louis làm kế toán cho công-ty xe hỏa Vân-nam ở Á-mỹ-châu (bên Tàu) M. Pergaud trông thấy hỏi, không thấy người Khách trả lời, ngờ cho là kẻ trộm, liền cầm ba-toong chạy đến đánh bị thương. Tòa án Lãnh-sự Mông-tự phạt M. Pergaud 200 quan. Tòa Thượng-thẩm y án, nhưng cho án treo.

Tiền trợ cấp các miền giải thoát. — Quan Thượng-thư Thuộc-địa vừa mới gửi cho quan Thượng-thư bộ giải-thoát một số 75.000 *francs* là tiền của phủ Toàn-quyền Đông-pháp trợ cấp cho các miền bị tàn hại bên Pháp.

BẢN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp kẽn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0p.20

M97

Thi các tiếng Việt-đông. — Bài chữ Pháp dịch ra quốc-ngữ trong kỳ đệ nhất cấp cho người qui quốc thi như sau này:

Traditions

Les traditions relatives à l'ortienent une place considérable dans le folklore annamite parce que ce métal précieux est l'objet de toutes les convoitises. Le paysan qui, en labourant sa rizière, heurte un objet dur avec sa houe, se demande avec émotion s'il n'est pas sur le point de trouver un trésor, une jarre pleine d'or oubliée par les hommes d'autrefois. l'Empire d'Annam a été si souvent troublé aux diverses périodes de son histoire, les villages ont été tant de fois pillés et rançonnés, que l'habitude de cacher les objets précieux dans la terre s'est conservée depuis les temps anciens jusqu'à nos jours. Bien des cachettes sont demeurées intactes parce que le propriétaire est mort ou a disparu sans avoir pu reprendre son trésor, de sorte qu'en maint endroit la terre n'a point encore livré tous ses secrets. La découverte d'objets en or enfouis dans le sol est donc un événement qui peut se produire quelquefois en ce pays. L'imagination populaire s'est emparée de ce thème; et nombreux sont les villages du Tonkin où, suivant les traditions locales, des trésors fabuleux seraient enseveli depuis des siècles.

Một phòng quản-lý văn-khế. — Chiều theo chỉ-dụ ngày 16 février 1921, nay đặt tại tòa Thượng-thẩm một phòng quản-lý Văn-khế (notariat). Vậy từ nay trở đi, viên lục-sự tại tòa Sơ-thẩm Hanoi sẽ thôi không kiêm chức quản-lý văn-khế nữa.

Nguyên là từ trước đến nay ở Hanoi vẫn không có chức quản-lý Văn-khế cho nên viên lục-sự tòa án vẫn được kiêm cả chức ấy.

Bệnh chó dại mỗi ngày một nhiều. — Không thấy năm nào bệnh chó dại nhiều như năm nay, xem cái số người Tây người Nam đến tiêm thuốc trừ nọc dại ở nhà thương Tây thì đủ rõ. Không những ở Hanoi, mà cả đến các tỉnh cũng nhiều như thế. Ấy là không kể những người ở nhà quê bị chó dại cắn mà không khai trình, chết không ai biết.

Vậy nay lại có lệ rằng từ rày chó đem ra đường chẳng những phải xích, mà lại phải buộc mõm nữa, chứ không phải là xích rồi thì không buộc mõm cũng được đâu.

Hai cuốn sách mới. — Bản quán mới tiếp được hai cuốn sách quốc-văn sau này:

SƠ HỌC VẤN TÂN của M. Ng-mạnh-Khoa soạn theo lối Tam-tự-kinh, cả cuốn có 50 bài; tác giả dùng những lời lẽ giản dị mà đặt ra, cốt cho trẻ con dễ hiểu. Sách dày 57 trang, giá bán 0 p. 30.

GƯƠNG THỂ SỰ của M. Bùi-huy-Cường soạn, in lại lần thứ hai. Sách này trước kia bản quán đã có gới thiệu cùng độc giả rồi, nay chỉ xin nhắc lại rằng sách này dùng cho trẻ con xem vui mà gợi được trí khôn cho trẻ nữa. Giá bán 0 p. 20.

Ngạch quan-lại. — M. Phan-thiên-Niệm, tri-huyện hạng nhất tại huyện Trấn-yên (Yên-báy) mới đổi đi huyện Cát-hải (Quảng-yên) nay được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng, lĩnh nửa lương.

M. Phạm-hữu-Thái, hậu tuyển tri-huyện tại Quảng-yên, nay được quyền huyện n ấy trong khi M. Phan-thiên-Niệm nghỉ vắng.

Ngạch Kiểm-lâm. — Người lĩnh Kiểm-lâm là Ng-văn-An nay bị cách chức.

Ngạch cảnh-sát. — M. Ng-văn-Thừa, lính cảnh-sát Phú-thọ, bị cách chức.

M. Ng-văn-Ngạc, cựu binh, được bổ lính cảnh-sát tỉnh Phú-thọ, thay M. Ng-văn-Thừa.

Nghỉ hộ sản. — Cô Phạm-thị-Tuyết, cô đỡ thực thụ hạng tư tại Hongay (Quảng-yên) được nghỉ hộ sản một tháng, lĩnh cả lương, kể từ ngày 1er mai 1924.

Can chi rước lấy tiếng ghen? — Tối hôm qua vào hồi 8 giờ, ở sau nhà thương thắng ra đường Thành, có một đám đông người và một ít trẻ con theo sau vừa đi vừa reo, trong đám có hai người đàn bà, trạc độ nhị tuần cô lẻ, trông cũng ra vẻ con người, chẳng biết duyên cớ sao mà lôi kéo nhau một cách thậm tệ. Hỏi ra mới biết cũng chỉ vì sự ghen tuông cả lẻ chi đó. Nghe đâu người vợ cả đã bị người chồng ruồng bỏ, vẫn còn cầm tức, nên tình cờ bắt gặp người vợ lẽ, liền ra oai vùi dập cho bỏ hờn đó thôi.

X. lai cảo

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Tàu đụng nhau. — Báo *Courrier d'Haiphong* có đăng tăng:

Có tin rằng tàu *Paul Beau* đụng phải tàu *Les fils de Paul Doumer* thì tàu *Paul Beau* bị đắm. Có một người Á-đông đi chiếc tàu ấy bị chết đuối. Còn tàu *Les fils de Paul Doumer* thì đang trước bị hư hỏng nhiều lắm.

Ông tham Bính bị nạn trong khi đi bắt thuốc phiện lậu. — Ngày thứ sáu trước, M. Cung-đình-Bính, tham-tá thương-chính tại núi Đèo cùng với hai người lính thương-chính đi khám thuốc phiện lậu trong hạt thì bị một bọn buôn lậu bảy đứa ra kháng cự, chúng trói một người lính rồi nhét dẻ vào miệng, lại đánh ông tham Bính vào đầu và tay bị trọng-thương. Chúng thấy đầu đó mạn nhiều lắm thì chạy cả về làng ở mạn Thủy-nguyên. M. Cung-đình-Bính đã phải đưa ngay về nhà thương Haiphong buộc thuốc. Tòa Sứ Kiến-an hiện đang tra xét việc này.

HÀ-ĐÔNG

Chó dại. — Ở tỉnh Hà-đông hiện có nhiều chó dại, đã có lệnh cấm chó không có xích và khóa mõm thì không được cho ra đường.

Những nhà nuôi chó, nếu trong nhà rào rậu không kín, chó có thể chui ra được thì phải buộc bằng thừng hay bằng xích.

Con chó nào chạy rông ở ngoài đường thì phải coi như là khả nghi, vậy phải đánh chết lập tức.

Khi người nào trong tỉnh bị chó cắn, thì mình hay là người nhà phải đến trình ngay lý-trưởng làng.

Người bị chó cắn thì phải lập tức đem ra nhà thương chữa bệnh chó dại ở Hanoi, còn con chó ấy nếu bắt được, mà không nguy hiểm gì cho ai thì phải nhốt vào cũi thật chắc để cho sở Thú-y xem xét.

PHÚ-LANG-THƯƠNG

Nạn xe đạp. — Trưa hôm 25 có một cậu thiếu-niên vì muốn phô tài nhảy nhót lắm để xe đạp đề ngay phải một đứa bé con. Sở Cẩm đã cho đòi đề xét hỏi.

Cụt ba ngón tay. — Hồi 3 giờ chiều hôm 27 vừa đây, có người thợ làm công với Mme Darnaud đang khi đẩy gỗ vào máy đề cắt, vô ý để máy tiện cụt mất ba ngón tay phải. Nhà chủ đã đưa ngay vào thương đề điều trị.

Ai là làng chơi phải nên chú ý. Mới đây có đào L. vì có giấy thưa, nên sở Cẩm đã cho đòi và đưa vào nhà thương khám bệnh. Ở đó xét ra ả này nếu buông ra thì có thể hại cho làng chơi, cho nên đã giữ lại để trị bệnh.

PHÚ-LÝ

Thuyên bổ. — M. Nguyễn-đình-Dinh có bằng Sơ-học tốt-nghiệp tông sự tại tòa án đệ nhị cấp tỉnh Hà-nam nay cải bổ trợ-giáo tông sự tại nhà Học-chính Hà-nội.

HÒA-BÌNH

Mông ân vũ lộ. — Hôm 24 avril 1924, ở tỉnh Hòa-bình, có đám rước sắc rất là trọng thể: Nguyên đám rước lý là quan chánh quan lang, được sắc Thái-thường-tự-khanh, quan châu Kỳ-sơn được sắc Hàn-lâm-biên-tu, chánh thất-phẩm, và bốn quan châu: Lương, Lạc, Đà, Mai đều được Hàn-lâm kiêm-thảo.

Đám rước coi rất long trọng. Rước sắc từ đình quan công-sứ, ra vọng-cung môi. Các quan đều mặc đồ trào phục, vào bái yết. Khi lễ có các qui quan và qui phu-nhân cũng dự lễ, có phường kèn thổi khúc quốc ca, (nguyên phường kèn này của quan chánh quan lang đem từ nhà quê ngài lên) phảo nổ liên thanh, lễ xong lại rước về đình quan chánh lang. Trong đình ngài có làm tiệc sâm banh, mời các qui quan và các qui phu-nhân ở bản tỉnh dự tiệc. Các thân-hào và nhân-dân trong tỉnh đến dự cũng đông.

Phương-lâm Đ. lai cảo

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

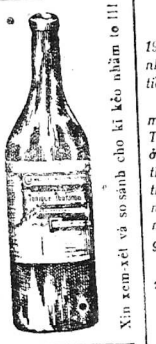
TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiements en timbres-postes)

Nhiều ông gởi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đôi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOANG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chớ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên hiệu Khải-định thứ bẩy, tôi Nội-các phụng lời chân phê rằng :

Chiếu nay đã được phòng của MONTÈS qui ông, có chỉ viên một thứ rượu bổ đã tặng ngự dùng quả rất hạng, đáng nên giữ thường, trước lục phê thị giữ cho qui được phòng chẩ-ông để tỏ thành-ý.

Khâm tai.

以嘉樂桐得酒大內五月初七日奉閣內閣恭錄此

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Trang-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bài này.

HỘI-ĐỒNG-ÍCH
đang giải-tán

Lời bá-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích :

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 này, thời sẽ kết sổ, thời sự nhận các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa giao cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở số 3 phố Jauréguiberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 31 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ mất quyền đòi hỏi về số tiền mình gửi.

Giải Tán-Viên
P. Pon. E. CHATAIGNEAU.
Y. M. GRENES.
2094.

VŨ-TƯ-ĐƯỜNG
(Gần cầu Sông Cái)
28, Quai Clémenceau, 28
HANOI

Đến ngày 1er tháng tư ta, tức là ngày 4 Mai 1924 thì tôi sẽ có xe hơi chạy Hà-nội – Sơn-tây.

Hà-nội, chạy 7 giờ sáng.
Sơn-tây, chạy 2 giờ chiều.
2105

CÁO-BẠCH

Các ngài ở các tỉnh, có da bò con bán, (Peaux de veaux) xin viết thư về : Boîte postale N° 9, Hanoi, sẽ bán được giá thực cao.

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VI CHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước xuối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vì, đau thận cùng về số bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến tận xuối ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiệu bào chế Montès, NHÀ BÀ CHUÔNG có bán thứ nước Sels Vichy có thứ *nhai lớn, cứ thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.*

Nên đến hiệu bào chế NHÀ BÀ CHUÔNG, mà mua muối Sels Vichy.

NGHĨA-LỘ (Yên-bay)

Chớ ngại nước độc. — Phần nhiều các người làm việc các công sở phải thuyên chuyển lên đây, ai cũng lo là một nơi ma thiêng nước độc. Nếu các ông nghĩ thế thì thật lầm to. Thầy thổ đây không lấy gì làm độc, cốt nhất sự ăn uống, làm lụng, chơi bời theo phép vệ-sinh thì không can chi cả. Còn sự nhức đầu ngạt mũi là gặp khi tiết giới thay đổi đó thôi. Vậy dám khuyên các ông sắp đến kỳ phải thuyên chuyển lên đây, xin cứ yên lòng đi cho đến nơi đến chốn, sẽ được trông thấy phong cảnh non xanh nước biếc rất hữu tình, dân cư, Kinh, Khách, Thổ, Mán, Mường, Mèo, Xá đông đúc buôn bán, làm ăn, những bạn đồng sự khỏe mạnh đầy đủ, vui thú biết là bao.

Tục thiêu người chết. — Dân Thổ đen ở đây vẫn còn tục thiêu người chết, bất cứ già trẻ lắt hạnh đi, đều mang thiêu ra thành than cả. Cách thiêu của họ cũng chẳng tốn kém gì. Họ chỉ vào rừng chặt lấy năm bảy gánh cây si còn tươi rói vỏ đi, mang ra một cái gò nào quang đãng, xếp thành đống lên cao độ một thước rưỡi tây, khi quan tài đưa đến ; đặt lên trên đống cành si đó, có một thầy cầm đầu mà (tiếng Thổ gọi là thầy mo) tay cầm một bó đuốc có lửa, mồm đọc một bài phóng hóa, rồi chọc bó đuốc vào giữa đống cành si, tự khắc lửa cháy lan ra, họ hàng, vợ con, chúa chất lần khóc rầu rĩ xem ra ý thương xót đau đớn lắm. Khi cháy đã thành than, chỉ một mình người con cả nhặt lấy than cốt bỏ vào cái chĩnh con hay là cái lọ rồi tự mình mang vào rừng rú mai táng giấu đi, không cho họ hàng, vợ con biết cả. Họ mai táng giấu đi như thế, là e có kẻ thù hằn nào biết mà đào rộm chăng.

VIỆC KINH-ĐÔ

Mở cửa cho ra! — Vừa rồi người ta cùng nhau đàm đạo một câu chuyện đánh ghen rất kỳ, khiến ai nghe cũng phải ôm bụng tức cười, mà nghĩ lại ghen như thế cũng là một cách ghen khác người thật.

Số là một ông kia nhân dịp vợ về quê lâu, dịp đâu may mắn lạ nhường sao liền đi kiếm rước một người tiểu-thiếp, đâu là một á giang hồ thì phải.

Á về nhà với ông được ông yêu giấu lắm, nên ỷ thế mà hiếp con cả đẩy tớ trong nhà, ăn ở lắm điều ra khắc, những bọn ấy cũng giận việt thư tín cho bà hay. Bà được thư liền ra Huế, bảy kiếm mới ăn nấp chờ dịp khuya mới vào nhà, chính là khi ông với cô-hầu đương ở trong phòng, mà xô cửa bước vào bắt được quả nhiên. Nhưng chẳng đánh khảo, thẳng hỏi tra, chỉ bắt á phải cởi hết đồ nữ trang rồi lại bắt phải cởi hết quần áo ra nữa, khiến ông mặc khẩn áo chỉnh tề cũng á lên vai, mà mở cửa cho ra khỏi nhà một đoạn thì ông mới được từ á mà trở về. Máu ghen đâu có lạ đời, nhân tử hóa ra ác nghiệt quá lắm nhỉ.

S. lai cảo

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-BÌNH

Nhà ngói ngày một nhiều. — Trong vòng hai năm nay, trong thành phố thêm được nhiều nhà ngói lắm, mà tuyên là làm theo cách mới cả, vì rằng sở Lục-lộ có thi-hành cái lệ, hễ nhà nào mới làm, thì phải làm phía trước theo lối mới. Tuy gần đây vật-liệu làm nhà như sắn gỗ gạch ngói, giá cao hơn trước gấp ba, thế mà số nhà mới làm, so với ngày trước lại tăng lên nhiều.

Bao giờ trong thành phố có thật nhiều nhà làm theo kiểu mới, thì cảnh-sắc mới có bề khả-quan.

Học trò đánh nhau, đến nỗi lôi trông con mất. — Hôm thứ tư tuần trước, ở trường Pháp-Việt, có hai trò học lớp ba, nhân có sự bất-bình với nhau đến nỗi lấy bút đâm vào mắt lồi cả tròng đen. Cái thằng con bị nung ác kia đã bị tống giam, còn cái trò bị trọng thương ở mắt thì đã vào Bệnh-viện phục thuốc rồi.

Bọn học trò trẻ con thường hay lấy bút đâm nhau, thực là một sự nguy hiểm lắm.

Trận bút-chiến của hai đứa trẻ con cũng kịch-liệt thật !

Gia-đình nghịch cảnh. — Hôm mới rồi, ở nhà một ông hương-chức kia tại làng Tiền-thiệp, có xảy ra một tấn náo kịch lắm kinh-động cả xóm, tiếng la hét ồn ào, khách qua đường phải dừng chân đứng lại, kẻ láng diềng đổ đến thật đông. Hỏi ra thì mới biết là con trở đánh bố!! Mà nào có việc gì đâu, chẳng qua cũng chỉ vì sự mấy mọn trong nhà, mà đến nỗi diễn-xuất một cái nghịch-cảnh trong chốn gia-đình như thế. Số là hôm ấy có ngày kỵ mà cái thằng con bất-hiếu ấy không phục-dịch gì cả, ông bố mới đem lời nghiêm-huấn trách-thiện với con, nó đã không biết lỗi thì chớ, lại còn cứng cổ nói trả lại, ra ý bất-phục ; ông ta xung quá lấy con roi con quất mấy roi cho bõ giận, ai ngờ nó cũng chẳng tha, đánh trả bố nó. Thế đã gớm chưa ! Còn gì là đạo phụ-tử nữa ?

Ông ấy đã làm đơn kiện tại nha Phòng-thành. Cái thằng tục-tử này đã hơn 20 tuổi đầu.

BÌNH-ĐỊNH

Tiết trời. Thường năm đến tháng avril này thì khí trời đã nồng nực lắm. Mà năm nay thời tiết lại trái hẳn, suốt cả tháng mars qua đến avril thì trời cứ lúc nắng, lúc rám, lúc thổi nồm, khi thổi bấc, vài bữa nồng nực, lại bữa hơi lạnh, mấy ngày nồng trời lại mưa dầm, lạnh ngắt như thể mùa đông, khí trời nặng nề mệt mỏi.

Vì tiết trời bất hòa, cho nên thiên-hạ đau nhiều lắm. Thứ nhất là chứng bệnh ghớp lại phát dữ lắm, nhiều nhà đau hết không sót ai. Lại nghe đâu thỉnh thoảng cũng có chứng thiên thời thổ tả nữa.

Cũng bởi trái tiết mà mùa màng thua thiệt lắm ; lúa ngày mùa mà giá cứ một ngày một cao lên mãi, e rằng qua đến thất bát ngoạt này thì sẽ đói kém to.

Vậy thì mùa màng thua, lúa thóc ít, cần phải biết đề giữ cho lắm ; nếu bán được giá cứ việc cân cho tàu, thì chắc là thiếu ăn.

Các nhà có lúa nên lưu-tâm đến kẻo mà về sau than vãn về nỗi trộm cướp nhiều. Vì hễ bầu cùng ắt sinh đạo tặc.

Trường Pháp-Việt mới đã làm xong. — Trường Pháp-Việt tại thành phố Qui-nhơn đã lập bấy lâu, trước cũng khá rộng, nhưng mà vì sĩ tử một ngày một đông thêm ; lại bây giờ có lệp thêm lớp học thành-chung ; cho nên nhà nước đã lập một trường mới rộng rãi hơn trước nhiều để cho đủ chỗ.

Công trình tạo tác đã hơn ba năm trời, đến nay mới hoàn-thành. Chắc hết mùa nghỉ hè năm nay thì sẽ tựu học tại trường mới.

Khá mừng cho sự học ở tỉnh này ngày thêm mở mang.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ ba 29 avril 1924
KIM ỐC TRỮ KIỀU

Hữu tình mà hóa vô tình
Giới xanh trêu cợt mãi mình thế thôi
Má hồng phận bạc như vôi.
Phụ người người phụ kẻ đời ba lần.

Tối thứ tư 30 avril 1924
XỬ DIỆN ĐỖ NGA MY
Phẩm tiên rơi xuống cõi trần.
Hễ ai có phúc có phần là hơn.
Đừng ghen thói chợ gián hơn.
Khi nào giáp mặt bệ đơn mới tường.

HIỆU
MINH-ĐƯỜNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Đông pháp Yên-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ
Giáo phố hàng Gai số 83

CHÈ ĐẦU-XUÂN

金泰正
獅子名茶

Bản hiệu mới có nay thứ chè Đầu-xuân sang trước các cửa hàng để bán hầu các quý chức các thứ như sau này :

Ngũ-phúc, Nhứ-ý, Thiên-thái, Minh-thái, Tam-hỷ, Kim-mậu.

Mấy thứ chè này rất tốt giá lại phải chăng, xin mời các ngài lại mua giúp cho chúng tôi lấy làm đa tạ.

KIM-THÁI
HANOI : phố hàng Ngang, số nhà 3
HAIPHONG : phố Khách, số nhà 140
2101

Ta nên chú ý !

Thuốc này là thứ thuốc công-hiệu lắm, nhưng mà thật là hay thì dùng có một mai thôi, là những thứ thuốc mà khỏi chữ ra đã thì-nghiệm chỉ nhiều mới đem ra bán cho nhà có bệnh dùng.

Bộ vậy mà một thứ thuốc trong mấy thứ rất hay ấy thật là nhờ tiếng trong g-tới, ai cũng phải chịu là tốt hơn cả.

Thứ thuốc ấy là thuốc giải độc.

Dépuratif Sensal

chuyên-trị những chứng tê chốc, mụn nhọt, ghẻ-đanh, gai-gọc, nhọt là những chứng đã dùng nhiều thuốc khác mà chưa khỏi, như là đau gương, phát độc, khí huyết không được thăng, thành ra nhức đầu, đau tim, đau lưng, đường tiết; giang-mai sau rồi độc tiết ra, ai phải những chứng ấy phải dùng ma mới được.

* * *

Trong bài trước ta đã nói về sự hiệu-nghiệm của thuốc DÉPURATIF SENSAL. Từ bấy đến, nay ốc mấy tuần lễ ta không nói thêm gì nữa, là có ý để cho độc giả chư-tôn đợi kết cục thế nào rồi sẽ hay.

Bây nay xin nói về các bệnh người đã nhờ ơn thuốc DÉPURATIF SENSAL chữa rồi đi.

Các bệnh ấy hay sinh ra ngứa, nên thường đến đến làm. Các bệnh ấy lại ghê lắm cho người ngoài nữa.

Ở xứ nóng nhiều đến ăn ở không biết vệ sinh, nên các bệnh ngoài da hay sinh ra lắm, vậy ta phải hết sức mà giữ-gìn lấy. Vì thế nên mới chế ra thuốc DÉPURATIF SENSAL này.

Trong các bệnh ta thường thấy luôn, có bệnh ECZEMA rất là ác liệt, làm cho thân thể ra nhiều, nổi ấy lúc khô lại chảy mủ, làm cho thân thể trông rất ghê.

Bệnh ERYSIPÈLE INERTRIGO làm cho chẳng ngủ được rất là mau rất ghê lắm. Người mắc bệnh đau đớn lắm.

Bệnh HERPES hay sinh ra ở những cơ-quan sinh-dục.

Bệnh HERPÈS CERCINÉ rất là khó chịu, nhất là trong khi nóng nực.

Bầu đinh, đàm sẩy, phỉ lở, v. v.

Thật xin kể hầy nhiều bệnh công đồ, ai trong các bệnh ngoài da, lại các bệnh trên nay thường sinh ra nhiều nhất. Ta xin khuyên ai có bệnh nên dùng thuốc DÉPURATIF SENSAL mà chữa. Thuốc ấy sau lại công-hiệu lắm.

Hiệu Bào chế CHASSAGNE
59, phố Paul Bert
trước cửa hiệu Godard

Cần các thứ thuốc mà dùng về các bệnh nói trên nay, chỉ có thứ thuốc mà POMMADE SAINT ANDRÉ là công-hiệu nhất.
2097

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16
HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc ; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đánh bạc, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.
217

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY nói số 343

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.
2046 MẠI-TRỌNG kính cáo.

96 21

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-BỈNH-MỤC dịch thuật

Thôi-thị nói :

— Ô-hay ! Ai thế này ? không phải *Hoa* công-tử !

Hoa-hữu-linh nói :

— Chẳng lẽ nàng lại quên tôi được hay sao ! Tôi là *Hoa-hữu-linh* đây mà !

Thôi-thị nói :

— Sao nhà-người lại ăn-mặc như thế ?

Hoa-hữu-linh nói :

— Bẩy lâu yêu vụng giấu thầm, hôm nay công-tử tôi đi dự tiệc vắng, sẵn có bộ áo ở trong thư-phòng, tôi mới mặc sang đây để thừa tiếp nàng đó !

Thôi-thị thở dài một tiếng mà than rằng :

— Chém cha cái kiếp hoa-đào, còn nói chi nữa !

Ngụy-lâm-xuyên ở trong thư-phòng, cùng con *Xuân-anh* trò chuyện. Con *Xuân-anh* nói :

— Tiên-sinh đừng về nhà nữa, rồi mỗi tối tôi sẽ ra đây hầu chuyện tiên-sinh.

Ngụy-lâm-xuyên xin nhận lời. Con *Xuân-anh* cáo-từ quay đi. *Ngụy-lâm-xuyên* trở dậy thắp đèn, vừa toan cởi áo lên giường nằm thì bỗng nghe thấy tiếng *Hoa-văn-phương* gọi mà hỏi rằng :

— *Ngụy* đại-huynh đã ngủ chưa ?

Ngụy-lâm-xuyên đáp rằng :

— Tôi vừa mới đi nằm.

Hoa-văn-phương nói :

— Thôi, có chuyện gì muốn nói để đến mai.

Nói xong, tức thì thoắn-thoắt bước ra vườn hoa, nhờ lời *Thôi-thị* dặn, lại chạy đến bên cái thang, nhặt một viên đá nhỏ, rồi ghé chân trèo lên. Vừa trèo được mấy bậc thì bỗng thấy choáng-váng buồn nôn, nghe trong mình khó chịu.

Hoa-văn-phương nghĩ thầm : Bây giờ đến quá canh hai, có khi nàng chờ không thấy ta, đã đi ngủ rồi. Ta không sang thì thật là ta thất-ước với nàng ; mà muốn sang một chút, lại hiềm về nỗi hôm nay vui chén quá say, không giữ tay chân thành ra rồi-rã.

Hoa-văn-phương ngẫm vậy, lại lẩm-bẩm mà nói một mình rằng :

— Thôi thì chẳng sang nữa, đến ngày mai xin lỗi là cùng !

Nói xong, lại quay trở xuống, rồi về phòng yên-nghỉ. Lại nói chuyện trong *Hoa* tướng-phủ có một đứa mã-phu tên gọi *Lý-khôn*, tính rất ngay-thẳng, lại có sức khỏe. *Hoa-văn-phương* thấy hắn là người can-đảm, mới dùng hắn về việc đi tuần ban đêm.

Khi *Lý-khôn* đi tuần đến phía sau vườn hoa, trông thấy có một cái thang dựng ở bờ tường, hắn nghĩ thầm : Quái lạ ! Không biết đứa nào đem thang bắc tại chỗ này, xảy có sự gì, thì tất cũng liên-luỵ đến ta vậy. *Lý khôn* liền đo tay giấy đồ cái thang xuống đất, rồi để nơi khác.

Đêm hôm ấy, *Hoa-hữu-linh* và *Thôi-thị* ngủ say quá, gà gáy ba lần, hai người mới tỉnh dậy, trông thấy trời đã sáng rõ, vội-vàng mặc áo, lại cùng nhau trèo lên gác sân. *Hoa-hữu-linh* bước qua cái ghế gỗ, leo lên ngọn tường, vừa cái nhìn xuống, liền kêu lên một tiếng.

Hoa-hữu-linh nói :

— Chết nỗi ! khổ tôi rồi !

Thôi-thị hỏi :

— Sao vậy ?

Hoa-hữu-linh nói :

— Không biết đứa nào gẫy đồ cái thang, bây giờ trèo xuống làm sao cho được !

Thôi-thị nói :

— Đừng có luống-cuống ! mau-mau đi xuống dưới nhà, rồi tôi mở cửa cho mà ra, kẻo chậm-trễ thì e có người biết chăng, sinh nhiều điều không tiện.

Hai người lại ở trên gác sân đi xuống dưới nhà. *Thôi-thị* mở cửa, dòm ra đường cái trước, may sao bấy giờ trời hãy còn sớm, chưa có ai qua lại.

Thôi-thị liền nói :

— Nợ ở đâu ! mau-mau cút đi !

Hoa-hữu-linh nói :

— Thôi, xin chào nàng ! Hôm nào tiện dịp tôi sẽ lại sang.

Thôi-thị gật đầu mấy cái. *Hoa-hữu-linh* vội-vàng ù chạy. *Thôi-thị* thấy *Hoa-hữu linh* đi khỏi rồi, đóng cửa vào buồng nằm ngủ. *Hoa-hữu-linh* về đến cửa phủ, trông thấy cửa đã mở rộng. Người canh cửa đang đã mở chẽm-chệ ở trên ghế, tay cầm chén trà uống.

Hoa-hữu-linh nghĩ thầm : Ta mặc bộ áo của công-tử, bây giờ làm thế nào mà vào cho được. Nghĩ quanh nghĩ quẩn, chưa được kế chi, trông thấy người canh cửa cứ ngồi đực ra đấy, hắn mới lấy tay áo che mặt, rồi thẳng bước tiến vào.

Người canh cửa thấy mặc bộ áo công-tử, vội-vàng đứng dậy mà thưa rằng :

— Dám thưa công-tử ! Công-tử đi chơi sớm mà tôi không được biết. Chẳng hay công-tử ở đâu về, lại không có người theo hầu ?

Hoa-hữu-linh nghe thấy người canh cửa nói như vậy, không thể nhịn được, mới bật ngọc cười. Người canh cửa nhìn kỹ, trông thấy *Hoa-hữu-linh*, liền nghiêm nét mặt mà mắng rằng :

— Sao chú dám cả gan mặc bộ áo của công-tử ! Đi đâu về sớm thế ? Muốn tốt thì thú thật, ta sẽ tha tội cho, nhược bằng nói dối, tất ta phải hầm với công-tử.

Hoa hữu-linh khúc-khích cười mà bảo rằng :

— Bác ơi ! Bác hãy bớt giận làm lành, để tôi nói chuyện cho mà nghe. Số là công-tử còn ngủ chưa dậy, chúng tôi ở trong thư-phòng vỗ sự, mới đố nhau mỗ : bộ áo của công-tử lên ra, thử xem bác có biết không.

Người canh cửa nói :

Chú vừa mới ra đấy à ?

Hoa-hữu-linh nói :

— Phải ! Lúc tôi lên ra, bác đang lái-hái quét sân, cho nên không trông thấy.

Người canh cửa nói :

— Lẫn sau chớ nên đùa như thế ! kẻo khi đến tai công-tử thì chúng ta đều có lỗi cả.

Hoa-hữu-linh nói :

— Bác nói rất phải !

Nói xong, vội-vàng thẳng bước tiến vào, cởi bộ áo của *Hoa-văn-phương* ra, lại để y-nguyên chỗ cũ. *Hoa-hữu-linh* trông thấy *Hoa-văn-phương* còn ngủ chưa dậy, bấy giờ mới được yên lòng.

Người canh cửa lại ngồi xuống ghế, nghĩ quanh nghĩ quẩn mà rằng :

— Quái lạ ! Cớ sao có một người ở trong nhà đi ra mà ta lại không trông thấy ! Thế mới biết năm nay ta đã già-cả, con mắt không được tinh-tường, sắp thành ra người vô-dụng ! Thôi, từ lần sau ta phải nên cẩn-thận lắm mới được !

Lại nói chuyện *Thường-vạn-thanh* bảo *Thang-bưu* rằng :

— Tôi vẫn định chờ *Phùng* h.Ầu-đệ cưới xong, mới đi *Nam-hải*, nhưng cát-kỳ còn lâu mới đến, âu là tôi hãy đi *Nam-hải*, trở về sẽ nống rượu mừng, hiền-đệ nghĩ thế nào ?

Thang-bưu nói :

— Tôi cũng muốn trở về thăm thân-mẫu tôi. Nếu vậy để tôi chọ đi một thể.

Thường-vạn-thanh mừng rỡ. *Phùng-hác* đặt tiệc rượu tiễn-hành. Bấy giờ *Thường-vạn-thanh* và *Thang-bưu* cùng sang *Kim-hoa*.

(Còn nữa)

Do Võ Phi-Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

BỆNH NGOÀI DA NHƯ LÁ:

Mụn, mẩn đỏ, hắc-lào, ngứa, sưng huyết-quản, lở và các nốt mẩn khác vì bệnh giang-mai mà phải ra điều bởi tại máu cả. Vậy muốn chữa thì phải dùng một thứ thuốc thay máu rất mạnh. Thuốc thay máu thì không thuốc nào công-hiệu bằng thuốc:

Dépuratif Richelet

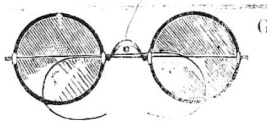
Dù bệnh mới hay lâu, miễn là vì máu sinh ra, thì khỏi. Thuốc này lại chữa cả các chứng đau xương, thấp nữa.

Bán ở các hàng lục-hợp to.

HẮC-LÀO	EczÊMA
thì 3 tuần khỏi	thì 15 ngày là chừng

KÍNH ĐỔI-MỒI

Gọng vàng **1$70**

Gọng toàn đồi-mồi **1$00**

BÁN TẠI HIỆU:

LY-SENG-BAO

42, Phố hàng Bồ, Hanoi

2052

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-dào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc ai để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-dào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, ốm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình,** lại rất là **bổ sức cho đận-bà đẻ, người ốm mới khỏe,** người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lẻ, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi

南 NAM-THÁI 南

6, Quai Clémenceau — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng các thứ đồ đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI
Kính-cáo

2023

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-b o rằng, phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng mandats-postes): chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số lẻn trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem gián thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

Nhà [illegible] TÂM-TÂM [illegible] phố hàng Trống. Cầu-nhân, thư năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thục hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ

ĐỂ TRỊ BỊNH BAO LẬU

mới và hay ra có đã lâu rồi

Trong 232 người A-Rập dùng thuốc này thì lành bịnh hết 231 người.

(Y theo lời phúc các hàng-y ở Alger)

BẢN TỔNG SPÉCIALITÉS PEYRARD

ở Rue de Constantine, Alger

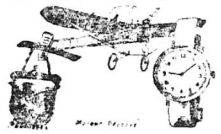
và tổng-cục các thuốc có danh.

寶 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

萬人共觀門首寶行內外京廣

Chúng tôi kính-trình các quí khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tôi Tà sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-nai (Thượng-hải), Pekin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán tết này thì thật là tinh xảo, thứa đã lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiều khách.

Xin các qui-khách có lòng chiếu cố thì mau đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đêm ngày đều bản hiệu cũng xin nhất luật đối đãi.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA, Bijoutier

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi

Hỡi các ông mắc phải bệnh [illegible] (lâu và giang-mai) khuyên các ông cho dùng thuốc nhuận, tẩy, tiêu nọc độc cho sạch càng thêm nặng. Các ông hãy mua thuốc ở Hiệu TÚ-NGUYÊN-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Sáp-Cầu, là một hiệu chuyên trị bịnh [illegible] [illegible] không ngày nào [illegible] không giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

2052

SẮP MỞ Ba

PACHOD Frères & Cie Limos

2051

THUỐC HÉMOGLOBINE BYLA

Trừ bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP MẠNH MẼ BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu BYLA

26, Avenue de l'Observatoire. — PARIS (France)

ENO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

醋補

J. BLANC *(dé nhất hạng bào-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nổi-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, lấy nửa một cốc con

每晚各吃無各啞沒噸醒欺喫利

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

31, phố Trang-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi

2050

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

GIÁ TIỀN

Hàng nhất tạ ngồi 20$ 00

Hàng nhẹ tạ hay là 30$ 00

Trẻ con từ 2 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LƯU Ý. — Phải bảo chỗ ngồi trước 24 giờ.

Có xe riêng để nhà thuê riêng từng chuyến một, xi muốn thuê xin đánh giấy thép trước 2 ngày.

Nếu đi ngày nào mà không đi được nữa.

Có xe chở thư và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Chủ nhật đồng ở giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đồng ở giờ sáng Napé chạy vào Thakhek rồi xe lập tức chạy lên Vientiane.

Ở Thakhek đi. — 7 giờ sáng thứ ba chở tại Chày ở Vientiane tới Thakhek thì xe cứ nghỉ một chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hình khách và đồ thì xe Hanoi đi chuyển tàu hai 3 giờ chiều hoặc 61 chuyển tàu tám sáng được.

QUINQUINA CUSSAC

BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cái vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới đau khỏi được phục-sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt-rét cùng bệnh mệt nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

Hiệu GUIONEAUD FRÈRES

HANOI — HAIPHONG

Đứng làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái sách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khí cơ-thể nên dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-khoán [illegible] có rất nhiều cái [illegible] mỗi cái bằng nhau, trái đơn thường lắm, không phải trả tiền. Các số kê trong bảng ấy đúng với cái mỗi cái bằng nhau, trái đơn thường lắm, không phải trả tiền. Các số kê trong bảng ấy đúng với cái mỗi cái bằng nhau, trái đơn thường lắm, không phải trả tiền. Các số kê trong bảng ấy đúng với cái

Như vậy, mua trái-đơn thì nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LỐ SAU NÀY:				
130 lố	500.000 quan	6	200 lố	6.000 quan
130 lố	250.000 —	1	1.320 lố	2.000 —
260 lố	100.000 —	1	13.200 lố	1.000 —
260 lố	10.000 —	1	1.769.980 trái đơn [illegible]	400 —

Nam-Định ngày 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rất rẻ.

Các ngài muốn cầu [illegible] gửi gấp ngài cả.

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France

R.C. MARSEILLE 6578